

از خداوند متعال به بندهاش

نوشته‌کننده
پرتلاش‌ها

«کار خداست»، این جمله را زیاد شنیده‌ایم. وقتی از امری تعجب می‌کنیم یا اتفاقی در ذهنمان غیر قابل پیش‌بینی است و متوجه حکمتش نمی‌شویم، این جمله را می‌گوییم. از عجایب کار خدا مثال‌های زیادی می‌توانیم برزیم. از هستی و خلق زمین و آسمان و جزء به جزء آن‌ها گرفته تا شگفتی‌های دیگر؛ اما یکی از عجایب کار خداوند درباره پیامبران و رسولانش است. در جای جای کتب آسمانی از فرستادگانی صحبت می‌شود، پیامبرانی که از سر عشق و فیض خالق به مخلوق برای بشر فرستاده شده‌اند که زیست بشر را در این زمین و هر زمان رنگی از معرفت والوہیت ببخشند. هر کدام از این پیامبران برای خود معجزه خاصی داشته‌اند. اعجازی که بنا بود نشانه پیامبری آن پیامبر و اتصال او با عالم الوهی باشد. گاهی عصا واژه‌ها بود و گاهی زنده کردن مردگان و شفای بیماری‌ها. اما پیامبری که قرار بود خاتم پیامبران باشد که دیگر حجت را بر بشر تمام کند معجزه‌اش باید از سنخ و جنسی باشد که در تمام اعصار قابل فهم و استفاده باشد. معجزه پیامبر اکرم (ص) برای تمام بشریت از جنس کلمه و کلام قرار گرفت که این از حکمت خداوند متعال است.

مفهوم «کلمه» یکی از مفاهیم مهم و در عین حال پیچیده‌ای است که از دیرباز مورد توجه مکاتب بشری و الهی است. طیف داشتن معنا در بسیاری از نحله‌های فلسفی و ایده‌های نوین مطرح است. در میان اندیشمندان اسلامی نیز این نظریه مطرح است همان‌طور که به اعتقاد امام خمینی (ع) مفاهیم و معانی دارای درجاتی طولی و تشکیکی‌اند و مراتب ظاهری و بطونی یک شیء را در برمی‌گیرند و هر معنایی که به افق اطلاق نزدیک‌تر باشد و از قیود و شوائب خالی‌تر باشد، به حقیقت نزدیک‌تر است. در مورد واژه کلمه بحث‌های تخصصی زیادی وجود دارد. به اعتقاد برخی واژه کلمه در عربی دارای ریشه هندو اروپایی است. در یونانی واژه کالموس را داریم هم‌ریشه باکلموس در لاتین و کلم/کلمه 'calame در فرانسوی. اگر بخواهیم در فارسی نیز بنا بر ریشه هندواروپایی، واژه بسازیم، واژه کلم ساخته می‌شود و با افزودن پسوند «ه»، واژه «کلمه» ساخته می‌شود.

و کلمه در قرآن کریم نیز جایگاهی ویژه دارد و تکرار این واژه، نماد اهمیت آن است. بیشتر از نیمی از آیات مربوط به «کلمه» در قرآن کریم، دربارهٔ خداوند به کار رفته است و بیانگر «امر» اوست که از اراده الهی نشئت می‌گیرد و بخشی از آن اوامر، به سنت‌های الهی باز می‌گردد. د ریک آیه نیز «کلمه»، به کافران نسبت داده شده است و بیانگر عقیدهٔ آن‌هاست که عملی را در پی دارند؛ بدین ترتیب «کلمه» در قرآن کریم، قولی است که هم به خداوند متعال و هم به انسان نسبت داده شده است. در بقیه آیات نیز، «کلمه» بدون انتساب به کسی، با صفات و ویژگی‌های مثبت و منفی متفاوتی هم‌نشین شده است که بر موارد اعتقادی، توحیدی و غیر توحیدی مختلفی اشاره دارد.

در حدیثی از امام صادق (ع) می‌خوانیم که فرمودند: «ان... تبارک و تعالی لم یجعلہ لزمان دون زمان ولناس دون ناس فہو فی کل زمان جدید و عند کل قوم غرض الی یوم القیامۃ. خداوند متعال قرآن را برای زمان خاص یا گروه معینی قرار نداده به همین دلیل در هر زمانی تازه و نزد هر گروهی تا روز قیامت بر طراوت کرد». (بحار الانوار، جلد ۲، صفحه ۲۸، حدیث ۴۴). وقتی امر از مصدر الهی صادر شود به صورت تمام و کمال است چه رسالت پیامبر مهربانی‌ها حضرت محمد (ص) برای بشر باشد چه معجزه‌ای از سر رحمت و فیض به صورت کلمه و کتابی برای همه اعصار باشد و چه شکفتن گلی در سرزمین‌هایی دور باشد که همه این‌ها کار خداست.

بردار و بخوان

قصه‌های قرآن

منتخب از تفسیر نمونه حضرت آیت... العظمی مکارم شیرازی

قرآن کریم این اثر الهی و جاوید نسخه هدایت بخش همه انسان‌هاست هر که به این کتاب الهی عمل کند رستگار می‌شود و نجات پیدا می‌کند. اما این کتاب آسمانی دارای مفاهیم متعدد و لایه‌های مختلفی است و از ابعاد زیادی می‌توان آن را تفسیر و بررسی کرد. قرآن کتاب داستان و تاریخ و جغرافیا و ریاضی و... نیست بلکه کتاب هدایت است که فرمود: «هدی للناس» کتاب هدایت توده مردم است. اگر در جایی از قرآن داستانی نقل شده است به خاطر هدایتگری مردم بوده است و الا هدف قرآن داستان سرایی نیست. آیات دربرگیرنده داستان و اخبار گذشتگان و نیز حوادث زمان پیامبر اکرم (ص) را «آیات قصص» گویند. قصص (به فتح قاف و صاد) جمع قصه به معنای خبر، حال، شأن و سرگذشت است. همچنین داستان و اخبار گذشتگان که بعضی به دنبال بعضی دیگر بیان می‌گردد قصه نامیده می‌شود. در قرآن نام ۲۶ پیامبر ذکر شده و به همین مناسبت داستان بعضی از پیامبران در قرآن آمده است. در مورد تفسیرهای این قصص نیز ما تألیف‌های خوب و جامعی داریم. کتاب پیشنهادی امروز ما «قصص قرآن» منتخبی از تفسیر نمونه حضرت آیت... العظمی مکارم شیرازی است. مهم‌ترین عناوین کتاب «قصه‌های قرآن»، داستان پیامبران، دیگر داستان‌های قرآنی، داستان پیامبر اسلام (ص) و غیره است

در پیش‌گفتار این اثر آیت... العظمی ناصر مکارم شیرازی در مورد چگونگی روند و اهداف خود در طی نامه‌ای به توضیح پرداخته‌اند. ادامه قسمت‌هایی از نامه ایشان را می‌آوریم:

«خوشبختانه حضور قرآن در زندگی مسلمانان جهان و به خصوص در محیط کشور ما روز به روز افزایش پیدا می‌کند. قاریان بزرگ، حافظان ارجمند، مفسران آگاه در جامعه امروز با بحمدالله کم نیستند، رشته تخصصی تفسیر در حوزه علمیه قم به صورت یکی از رشته‌های تخصصی مهم درآمدہ و متقاضیان بسیاری دارد. درس تفسیر نیز از دروس رسمی حوزه‌ها و از مواد امتحانی است و در همین راستا ((تفسیرنمونه)) نوشته شد، که تفسیری است سلیس و روان و در عین حال پرمحتوا و ناظر به مسائل روز و نیازهای زمان و شاید یکی از دلایل گسترش سریع آن همین اقبال عمومی مردم به قرآن مجید است.

... گرچه برای تهیه این تفسیر به اتفاق گروهی از فضلاء گرامی حوزه علمیه قم (دانشمندان و حجج اسلام آقایان: محمد رضا آشتیانی، محمد جعفر امامی، داود الهامی، اسد... ایمانی، عبدالرسول حسنی، سید حسن شجاعی، سید نور... طباطبائی، محمود عبد اللہی، محسن قرآنی و محمد محمدی اشتہاردی) در مدت پانزده سال زحمات زیادی کشیده شد، ولی با توجه به استقلال فوق‌العاده از سوی تمام قشرها و حتی برادران اهل تسنن از آن، تمام خستگی تهیه آن برطرف گشت و این امید در دل دوستان به وجود آمد که ان شاء... اثری است مقبول در پیشگاه خدا.

بعد از انتشار تفسیر نمونه گروه کثیری خواہان نشر ((خلاصه)) آن شدند. چرا که مایل بودند بتوانند در وقت کوتاہ‌تر و با هزینه کمتر به بعضی از کلاس‌های آیات و شرح فشرده‌ای از آن آشنا شوند و در بعضی از کلاس‌های درسی که تفسیر قرآن مورد توجه است به عنوان متن درسی از آن بهره‌گیری شود.

این درخواست مکرر، ما را بر آن داشت که به فکر تلخیص تمام دوره بیست و هفت جلدی تفسیرنمونه، در پنج جلد بیفتیم ولی این کار آسانی نبود، مدتی دربارہ آن مطالعه و برنامه‌ریزی شد و بررسی‌های لازم شد تا اینکه فاضل محترم جناب آقای احمد علی بابایی که سابقہ فعالیت و پشتکار و حسن سلیقہ ایشان در تهیه ((فہرست موضوعی تفسیرنمونه)) بر ما روشن و مسلم بود عہدہ دار انجام این مهم شدند و در مدت دو سال کار مستمر شبانہ روزی این مهم به وسیلہ ایشان انجام شد...»

ايشنيه
۲۰ دی ۱۴۰۳
۱۸ رجب ۱۴۴۴
شماره ۴۴۴۲

۱۴

پیامبر خدا صلی... علیه‌وآله، مَنْ لَمْ یَرْخَمْ، لَا یَرْخَمْ.
(کنز العمال: ۵۹۷۱)

روشنا

پیامبر خدا (ص):
کسی که رحم نکند، به او رحم نشود.

مروری بر آداب و اعمال توصیه شده درباره مسجد

آرامش در خانه‌ای که از آن خداست

حمیدہ ذاکری| مسجد برای ما مسلمانان تنها مکانی برای برگزاری مناسک و اعمال عبادی نیست؛ بلکه برای ما معنایی الهی و خدایی دارد مکانی که رنگ و بویی از قرب و نزدیکی به محبوبمان رب‌العالمین در خودش نهفته دارد. مگر می‌شود برای خانه‌ای از آن خداوند توصیه و آدابی وجود نداشته باشد؟ امروز با ما به زیارت خانه خداوند بیایید و از آموزه‌های دینی در مورد این دیدار مطلع شوید. در ادامه مروری بر آداب حضور در مسجد بیان می‌شود.

این خانه آدابی دارد

بارها شنیده‌ایم که مساجد، خانه‌های خدا هستند. امام صادق (ع) در این باره فرمودند: «خدا ی تبارک و تعالی می‌فرماید: مساجد خانه‌های من در زمین‌اند. خوشایه حال بنده‌ای که در خانه‌اش خود را طاهر کند (وضو بگیرد) بعد مرا در خانه‌ام زیارت نماید. اینجا دیگر بر میزبان است که مهمان خود را کرامی بدارد.» همان‌طور که در این روایت آمده است برای ورود به مسجد به عنوان خانه خدا بهتر است آدابی را رعایت کنیم.

آداب پیش از وارد شدن

طاهر و پاکیزه باشید.

لباس تمیز و آراسته بپوشید.

کفش‌های خود را از نظر آلودگی و ارسی کنید که باعث آلوده شدن مسجد نشود.

با آرامش و طمأنینه وارد مسجد شوید.

با پای راست وارد مسجد شوید و با پای چپ از مسجد خارج شوید.

اعمال مناسب در مسجد

هنگامی که وارد مسجد می‌شوید، «بسم... الرحمن الرحیم» بگویید.

خداوند را حمد و ستایش کنید و صلوات بفرستید.

برای احترام و تحیت مسجد، دو رکعت نماز بخوانید.

سعی کنید در مسجد رو به قبله بنشینید.

در مکان‌های مختلف مسجد نماز بخوانید، زیرا هر قطعه مسجد در روز قیامت برای کسی که در آن نماز خوانده، گواهی می‌دهد.

به فرموده پیامبر (ص) **انجام سه چیز در مسجد خوب است:**

نماز خواندن

عبادت کردن و ذکر و یاد خدا

پرسش و فراگیری علوم الهی

اعمالی که نباید در مسجد انجام شود

در مسجد صدای خود را بلند نکنید.

مسجد را محل معامله، خرید و فروش قرار ندهید.

اگر چیزی خورده‌اید که بوی آن باعث آزار دیگران می‌شود وارد مسجد نشوید.

مسجد را معبر و گذرگاه خود قرار ندهید و تا دو رکعت نماز نخوانده‌اید، از مسجد خارج نشوید.

مراقب سخنان پیروده و ناروا باشید و از آن پرهیز کنید، زیرا خوبی‌ها و حسنات شما را نابود می‌کنند.

غیبت نکنید زیرا نشستن در مسجد تا وقتی که غیبت نکنید، عبادت است.

احکام

حکم تغییر مرجع تقلید

پرسش: در چه صورتی می‌توان مرجع تقلید را عوض کرد؟ اگر احکام مرجع تقلیدی در برخی حوزه‌ها مانند خمس سخت‌گیرانه‌تر از دیگران باشد مجوزی برای تغییر مرجع هست؟

تغییر دادن مرجع تقلید اگر یقین و علم پیدا کردید که آن مرجع دیگر اعلم است؛ لازم است اما در صورت عدم علم به اعلم، بر اساس نظر برخی از مراجع محترم (بهجت و سیستانی)، رجوع به مساوی در غیر موارد علم؛ اجمالی به مخالفت قطعی، جایز است. برای توضیح بیشتر به سؤالی در این زمینه دقت کنید: آیا عدول از مرجع تقلید زنده به مرجع مساوی با او، جایز است؟ به طور مثال آیا در نماز و روزه دانشجوی مسافر، می‌توان به مرجع دیگری که مساوی با مجتهد اول است، رجوع کرد؟ آیات عظام بهجت و سیستانی؛ اگر در علم و ورع مساوی

پاسخ اجمالی: اگر بعد از تحقیق، مرجع اعلم برای شما مشخص نگردید یعنی در انتخاب مرجع تقلید به اینجا رسیدید که مراجع مساوی‌اند، قبل از عمل به فتوای مراجع تقلید، می‌توانید در مسائل غیر مرتبط تبعیض قائل شوید، اما باید توجه داشت که در مسائل مربوط به هم باید از یک مجتهد تبعیت کرد مثلاً نمی‌توانید در احکام نجاست بدن و لباس به فتوای مجتهدی و در احکام لباس نمازگزار به فتوای دیگری عمل کنید، اما اگر بخواهید بعد از عمل، به فتوای دیگری عمل کنید در این صورت حکم رجوع و عدول را پیدا می‌کند. بدیهی است که عدول در تقلید و

باشند، رجوع به مساوی در مسائل غیر مرتبط به هم جایز است. برای مثال نمی‌تواند در مسائل احکام روزه مسافر باقی بماند و در احکام نماز رجوع کند. اگر تقلید شما از مرجع فعلی، به عنوان اعلم بوده است و اکنون نیز بر همین اعتقاد هستید، نمی‌توانید از ایشان عدول کنید. بلکه اگر بعد از زمان انتخاب شما، شخص دیگری که مساوی مرجع شماست به مرجعیت رسیده باشد، امکان عدول وجود دارد. اما اگر از ابتدا به عنوان مساوی مقلد ایشان شده‌اید می‌توان به مرجع مساوی در علم و ورع رجوع کرد.